

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

Г.В. Пирог, І.В. Кирильчук

**Методичні рекомендації до навчальної дисципліни
ПСИХОЛОГІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ОРІЄНТАЦІЇ
для студентів денної і заочної форми навчання
спеціальностей 6.030101 «Психологія»
та 6.030103 «Практична психологія»**

Житомир
Вид-во ЖДУ ім. І. Франка
2016

УДК 159.9
ББК 88.4
П 33

*Рекомендовано до друку Вченою Радою Житомирського державного
університету імені Івана Франка
(протокол №6 від 25.11.2016 року)*

Рецензенти:

Косигіна О. В. – кандидат психологічних наук, доцент, завідувач кафедри педагогіки та андрагогіки Житомирського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, професор кафедри;

Староконь Є. Г. – кандидат психологічних наук, доцент, професор кафедри суспільних наук Житомирського військового інституту імені С. П. Корольова.

П 33

Пирог Г.В., Кирильчук І.В. Методичні рекомендації до навчальної дисципліни «Психологія професійної орієнтації» для студентів денної і заочної форм навчання спеціальностей 6.030101 «Психологія» та 6.030103 «Практична психологія». – Житомир, 2016. – 38 с.

У методичних рекомендаціях до навчальної дисципліни «Психологія професійної орієнтації» наводяться рекомендації до самостійної роботи для студентів денної і заочної форм навчання, розподіл навчального часу за темами, теоретичні та практичні завдання до практичних і лабораторних робіт, теми для самостійного опрацювання, завдання та вимоги до підсумкової модульної роботи й заліку, а також література, рекомендована до занять і курсу в цілому.

УДК 159.9
ББК 88.4

© Г.В. Пирог, І.В. Кирильчук, 2016

ЗМІСТ

1. Загальні положення	4
2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни	5
3. Критерії оцінювання навчальної діяльності студентів	8
4. Рекомендації для студентів денної форми навчання	9
4.1. Модуль 1. Теоретико-методологічні основи психології професійної орієнтації	9
4.2. Модуль 2. Напрями та методи психологічної роботи з професійної орієнтації	14
4.3. Модуль 3. Психологічні засади профконсультування	19
5. Рекомендації для студентів заочної форми навчання	23
5.1. Практичні заняття для заочної форми навчання	23
5.2. Лабораторні заняття для заочної форми навчання	26
6. Теми для самостійного опрацювання	30
7. Завдання до підсумкової модульної роботи	32
8. Рекомендована література	35
Додатки	38

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Програму курсу «Психологія професійної орієнтації» складено відповідно до місця та значення дисципліни за структурно-логічною схемою, передбаченою освітньо-професійною програмою бакалавра з галузі знань 0301 соціально-політичні науки, напряму підготовки за спеціальностями 6.030101 «Психологія» та 6.030103 «Практична психологія». Курс є дисципліною спеціалізації основної освітньої програми підготовки психологів.

Знання з предмету дозволять студентам психологічно грамотно організувати й вести роботу з профорієнтації; виявляти особливості професійного самовизначення особистості, організувати та брати активну участь у дослідно-експериментальній та науково-дослідній роботі з проблем професійної орієнтації.

Мета курсу “Психологія професійної орієнтації” полягає в ознайомленні студентів із теоретичними та прикладними основами профорієнтації, профконсультування, психологічного супроводу професійного самовизначення особистості, насамперед, вибору професії.

Основні завдання курсу:

– Надати студентам інформацію про психологічні основи професійної орієнтації.

– Ознайомити студентів з основними методологічними та методичними засадами профорієнтації та профконсультування.

– Ознайомити студентів із необхідними та обов’язковими вимогами до знань та вмінь психолога-профконсультанта.

– Озброїти студентів практичними прийомами по плануванню, організації та проведенню профконсультування, професійної діагностиці, корекційно-розвиваючої роботі в профорієнтації.

Міжпредметні зв’язки. Курс «Психологія професійної орієнтації» логічно пов’язаний з багатьма психологічними дисциплінами, які студенти вивчали у попередні роки навчання. Теоретичні засади курсу базуються на знаннях, отриманих з загальної, вікової, соціальної психології, психології індивідуальних відмінностей і психології праці. В межах даного курсу знаходять прикладну реалізацію знання та уміння, отримані у ході засвоєння дисциплін практичної спрямованості, таких як «Практикум з загальної психології», «Психодіагностика», «Психологія праці», «Психологічне консультування» та інших.

Вимоги до знань та умінь студентів

Після засвоєння курсу студенти мають знати вимоги до професійних знань, вмінь та принципів роботи психолога-профконсультанта, мати уявлення про методологічні засади професійної орієнтації, знати принципи та методи проведення профконсультування, професійної діагностиці, корекційно-розвивальної роботи в профорієнтації.

Знання (по завершенню курсу студенти мають знати):

– Особливості профорієнтації як науково-практичної діяльності.

– Мета, завдання, принципи та основні компоненти профорієнтаційної роботи.

– Основні чинники й закономірності професійного самовизначення.

– Зміст і напрямки психологічного супроводу професійного самовизначення.

– Принципи та методи профконсультування.

– Основні етапи профконсультативного процесу.

– Принципи та методи професіографії.

– Поняття й критерії профпридатності.

– Напрямки й принципи організації профвідбору.

Вміння та навички (практичні вміння та навички, які мають демонструвати студенти по завершенню курсу):

– Планування профорієнтаційної роботи.

– Розробка групових форм профорієнтації.

– Планування й проведення індивідуальної профконсультації.

– Здійснення діагностики професійного самовизначення.

– Застосування активізуючих методів профорієнтації.

– Використання професіограм для профорієнтації та профвідбору.

– Планування й проведення профвідбору.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОРІЄНТАЦІЇ

Змістовий модуль 1.

ПСИХОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПРОФЕСІЙНОЇ ОРІЄНТАЦІЇ

Тема 1. Загальна характеристика професійної орієнтації

Становлення і сучасний стан професійної орієнтації як науково-практичної діяльності. Проблеми й протиріччя профорієнтації. Організація діяльності з професійної орієнтації в зарубіжних країнах та Україні.

Структура і зміст профорієнтації. Функції професійної орієнтації. Роль психолога в професійної орієнтації.

Тема 2. Методологічні основи психології профорієнтації

Основні методологічні підходи в профорієнтаційній роботі: діагностичний, виховний, розвиваючий. Зміст, мета, методи й області застосування основних концепцій.

Мета і завдання психології профорієнтації. Групи методів психології профорієнтації: інформаційні, діагностичні, методи морально-емоційної підтримки, корекційно-розвивальні.

Принципи профорієнтації. Допустимі та недопустимі стратегії надання профорієнтаційної допомоги.

Мета і завдання психодіагностики у профорієнтації. Основні напрямки психодіагностичної роботи у профорієнтації. Методи й методики психодіагностики в профорієнтації, їх класифікація.

Змістовий модуль 2.

ПРОФЕСІОГРАФІЧНІ ОСНОВИ ПРОФОРІЄНТАЦІЇ

Тема 3. Основи професіографії

Поняття професії, спеціальності, посади. Професіографія, професіограма, психограма. Види й схеми професіограм. Принципи і методи професіографічного вивчення професій.

Психологічні класифікації професій. Класифікація професій за Є.А.Климовим: типи, класи, групи професій. Класифікація професійно орієнтованих типів особистості Дж. Голланда. Застосування схем аналізу професій в профорієнтації.

Профпридатність та професійно-важливі якості. Психологічні характеристики профвідбору.

МОДУЛЬ 2. НАПРЯМИ Й МЕТОДИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ РОБОТИ З ПРОФЕСІЙНОЇ ОРІЄНТАЦІЇ

Змістовий модуль 3.

ПСИХОЛОГІЯ ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ ОСОБИСТОСТІ

Тема 4. Проблема професійного самовизначення особистості

Типи самовизначення, їх основні відмінності. Професійне самовизначення та професійний вибір. Сутність і фактори професійного самовизначення.

Концептуальні положення теорії професійного становлення. Стадії професійного становлення особистості. Кризи професійного розвитку. Професійне самовизначення на різних стадіях становлення особистості.

Особливості професійного самовизначення у шкільному віці. Психологічні проблеми вибору професії. Зовнішні і внутрішні фактори професійного самовизначення оптантів. Формула вибору професії. Особистий професійний план.

Методи активізації професійного самовизначення оптантів.

Змістовий модуль 4.

ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ ОСОБИСТОСТІ

Тема 5. Основний зміст психологічного супроводу професійного самовизначення особистості

Психологічна підтримка професійного самовизначення особистості. Методи психологічної підтримки в профорієнтації.

Поняття, мета та функції психологічного супроводу професійного самовизначення особистості. Основні напрямки й технології професійно-психологічного супроводу.

Тема 6. Напрямки психологічного супроводу професійного самовизначення

Особливості психологічного супроводу на різних стадіях професійного самовизначення особистості: оптації, професійної освіти, професійної адаптації, професіоналізації, майстерності, припинення професійної діяльності.

Психологічний супровід професійного самовизначення різних категорій клієнтів: людей, які бажають змінити професію; безробітних; військовослужбовців, які звільнилися зі служби; ув'язнених. Психологічні аспекти соціально-трудової реабілітації хворих та інвалідів.

МОДУЛЬ 3. ПСИХОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПРОФКОНСУЛЬТУВАННЯ

Змістовий модуль 5.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОФКОНСУЛЬТУВАННЯ

Тема 7. Профконсультування як напрямок роботи психолога

Визначення профконсультування. Основні види, цілі й завдання профконсультування. Принципи роботи психолога-профконсультанта. Категорії клієнтів у профконсультуванні та типологія профконсультаційних ситуацій. Форми і методи проведення профконсультацій.

Особливості професійної діяльності профконсультанта. Зміст та функції роботи психолога-профконсультанта в закладах освіти, центрах зайнятості, приватних агентствах з підбору персоналу. Професіограма та психограма профконсультанта. Професійні кризи та деструкції профконсультанта.

Змістовий модуль 6.

МЕТОДИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ ПРОФКОНСУЛЬТУВАННЯ

Тема 8. Особливості групової роботи з профорієнтації та профконсультування при виборі професії

Планування, організація та принципи профорієнтаційної роботи в школі. Напрямки профорієнтаційної роботи з молодшими школярами, учнями середнього шкільного віку та старшокласниками.

Особливості роботи психолога при груповому профконсультуванні. Планування та розробка групової профконсультації для старшокласників. Методи групового профконсультування оптантів. Вимоги до психолога щодо групової роботи з профорієнтації.

Тема 9. Особливості проведення індивідуальних профконсультацій оптантів

Зміст, мета й завдання індивідуальної профконсультації. Особливості взаємодії при проведенні профконсультації. Етапи профконсультаційної взаємодії.

Планування профконсультації для старшокласників. Запит клієнта, профконсультаційна гіпотеза психолога, мета та завдання профконсультації. Діагностична робота під час індивідуальної профконсультації. Розробка рекомендацій з рішення проблеми клієнта. Консультативна бесіда за результатами психологічної діагностики оптантів.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ

Види оцінювання за дисципліною: поточне оцінювання (практичні й лабораторні заняття, тест-контроль, звіти), модульний контроль, підсумковий контроль – залік.

Одержання оцінки за модулі:

Практичні й лабораторні заняття оцінюються по 100-бальній системі. При контролі оцінці підлягають: рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах; активність при обговоренні питань; результати виконання практичних завдань; результати експрес-контролю у формі тестів тощо. Підсумкова кількість балів за модуль виставляється як середнє арифметичне балів за всіма формами контролю.

Обов'язкові види робіт:

- ознайомлення зі змістом основних понять;
- опрацювання літератури за змістом питань до заняття;
- підготовка до обговорення питань на занятті;
- підготовка практичних завдань;
- перевірка рівня засвоєння знань з тем, які виносились на самостійне опрацювання.

Види робіт на вибір: реферати, підготовка методичних матеріалів.

Залік ставиться за результатами роботи студента впродовж усього семестру як середнє арифметичне балів за всіма видами робіт (*максимум 100 балів*).

Вимоги до заліку:

1. Володіння теоретичним матеріалом з тем курсу.
2. Зараховано всі завдання, передбачені робочою програмою та інструктивно-методичними матеріалами (у тому числі опрацьовані пропущені заняття).
3. Пройдено перевірку рівня засвоєння знань з тем, що виносились на самостійне опрацювання.
4. Здано звіти з розробки групового профорієнтаційного заняття та проведення індивідуальної профконсультації.
5. Підсумкові модульні роботи оцінено позитивно.

4. РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

4.1. Модуль 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОРІЄНТАЦІЇ

Семінарське заняття 1.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОРІЄНТАЦІЇ

Мета: ознайомлення з особливостями становлення, сучасним станом, основними напрямками та компонентами профорієнтації.

Професійна спрямованість: поглиблення знань студентів про системний та проблемний характер профорієнтації.

Питання до практичного заняття:

1. Становлення професійної орієнтації.
2. Сучасний стан профорієнтації.
3. Проблеми й протиріччя профорієнтації.
4. Загальна характеристика основні компонентів профорієнтації:
 - професіональна інформація,
 - професійна консультація,
 - професіональний підбір,
 - професіональний відбір,
 - професійна, виробнича і соціальна адаптація.
5. Функції професійної орієнтації: соціальна, психолого-педагогічна, економічна, медико-фізіологічна.

Завдання для самостійної роботи

1. Ознайомтесь зі змістом основних понять	<i>Профорієнтація, професійна діяльність, професія, професійна інформація, профконсультація, профпідбір, профвідбір, профадаптація</i>
2. Опрацюйте літературу та підготуйтеся до обговорення питань на практичному занятті	- Професійна орієнтація [Текст] : підручник / Єгорова Є. В. [та ін.] ; [за ред. О. М. Ігнатович]. – Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. – С. 9-35. - Пряжников Н. С., Пряжникова Е. Ю. Психология труда и человеческого достоинства. – М., 2001. – С. 42-49. - Янцур, М. С. Професійна орієнтація і методика профорієнтаційної роботи [Текст] : курс лекцій : навч. посіб. – К. : Слово, 2012. – С. 7-27.
<i>Інформаційні ресурси:</i> Електронна хрестоматія до курсу	- Орел В. Е. Профессиональная ориентация // Психология труда / Под ред. А. В. Карпова. – М., 2005. – С. 281-293. - Пирог А. В. Профорієнтація в школі // А. В. Пирог Профорієнтація и профотбор: Учебно-методические материалы. – Севастополь, 2010. – С. 2-5, 105-108. - Скитяева И. М. Профессиональное консультирование // Психология труда / Под ред. А. В. Карпова. – М., 2005. – С.293-301.

	- Соломин И. Л. Современные методы психологической экспресс-диагностики и профессионального консультирования. – СПб.: Речь, 2006. – С.6-12.
--	---

Семінарське заняття 2.

МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЇ ПРОФОРІЄНТАЦІЇ

Мета: ознайомлення з методами, стратегіями та принципами профорієнтації.

Професійна спрямованість: поглиблення знань студентів про практичні методи роботи психолога з профорієнтації.

Питання до практичного заняття:

- Зміст, мета, методи й області застосування основних концепцій профорієнтаційної роботи:
 - діагностична;
 - виховна;
 - розвиваюча.
- Мета й завдання психології профорієнтації.
- Основні групи методів психології профорієнтації:
 - інформаційні;
 - діагностичні;
 - методи морально-емоційної підтримки;
 - корекційно-розвивальні.
- Стратегії надання профорієнтаційної допомоги:
 - допустимі;
 - недопустимі.
- Принципи профорієнтації.

Завдання для самостійної роботи

1. Ознайомтесь зі змістом основних понять	<i>Діагностична концепція профорієнтації, виховна концепція профорієнтації, розвиваюча концепція профорієнтації, інформаційні методи, професіограма, діагностичні методи, методи морально-емоційної підтримки, корекційно-розвивальні методи, стратегії профорієнтації</i>
2. Опрацюйте літературу та підготуйтеся до обговорення питань на практичному занятті	- Професійна орієнтація [Текст] : підручник / Єгорова Є. В. [та ін.]. – Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. – С. 31-38. - Пряжников Н. С., Пряжникова Е. Ю. Психология труда и человеческого достоинства. – М.: Издательский центр «Академия», 2001. – С. 337-338, 353-358, 362-365. - Янцур, М. С. Професійна орієнтація і методика профорієнтаційної роботи [Текст] : курс лекцій : навч. посіб. – К. : Слово, 2012. – С. 27-32.
<i>Інформаційні ресурси:</i>	- Зеер Э. Ф. Психология профессий. – М.: Академический Проект; Екатеринбург: Деловая книга, 2003. – С. 295-297.

Електронна хрестоматія до курсу	- Пирог А. В. Диагностические методы профориентации // А.В.Пирог Профориентация и профотбор: Учебно-методическое пособие. – Севастополь, 2008. – С.6-34, 74-77. - Соломин И. Л. Современные методы психологической экспресс-диагностики и профессионального консультирования. – СПб.: Речь, 2006. – С.13-18, 21-23.
3. Практичне завдання	Підберіть приклад одного з інформаційних методів (довідники, реклама, професіограма та ін.) та підготуйте його характеристику у виді короткої доповіді (на 1-3 хв.)

Інструкція до практичного завдання на занятті:

- Запропонуйте тему для просвітницької бесіди з профорієнтації для учнів початкових класів, середньої школи, старшокласників.
- Розробіть структуру просвітницької бесіди зі старшокласниками, учнями середньої школи або початкових класів на запропоновану тему.

**Лабораторне заняття 1.
ПСИХОДІАГНОСТИЧНІ МЕТОДИ ПРОФОРІЄНТАЦІЇ**

Мета: формування у студентів навичок використання психодіагностичних методів у профорієнтаційній роботі.

Професійна спрямованість: ознайомлення зі діагностичними методиками та стратегіями надання профорієнтаційної допомоги.

Зміст лабораторного заняття

1. Обговорення питань до лабораторного заняття.
2. Знайомство з основними психодіагностичними методиками в профорієнтаційній сфері.
3. Аналіз і використання діагностичних методів роботи по визначенню професійної спрямованості – підбір комплексу діагностичних методик у ситуації моделювання клієнтського запиту з визначення професійної спрямованості.

Питання до лабораторного заняття:

1. Мета та завдання психодіагностики у профорієнтації.
2. Основні напрямки психодіагностичної роботи у профорієнтації.
3. Методи психодіагностики та їх класифікація.

Завдання для самостійної роботи

1. Опрацюйте літературу та підготуйтеся до обговорення питань на практичному занятті	- Зеер Э. Ф. Психология профессий. – М.; Екатеринбург, 2003. – С. 305-309. - Професійна орієнтація [Текст] : підручник / Єгорова Є. В. [та ін.]. – Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. – С. 84-116. - Янцур, М. С. Професійна орієнтація і методика профорієнтаційної роботи [Текст] : курс лекцій : навч. посіб. – К. : Слово, 2012. – С. 201-223.
Інформаційні ресурси:	- Диагностика профессионального самоопределения: Уч.-метод. пособие / Сост. Я. С. Сунцова. – Ижевск, 2009.

Електронна хрестоматія до курсу	<ul style="list-style-type: none"> - Пирог А. В. Диагностические методы профориентации // Пирог А. В. Профориентация и профотбор: Учебно-методическое пособие. – Севастополь, 2008. – С. 6-34. - Соломин И. Л. Современные методы психологической экспресс-диагностики и профессионального консультирования. – СПб.: Речь, 2006. – Главы 2-5. - Фалунина Е. В. Основы профориентологии: Сборник психодиагностических методик. – М.: Московский психолого-социальный институт, 2004.
2. Практичне завдання	<p>Для діагностичної роботи з опитантом виберіть одну із запропонованих профорієнтаційних методик на визначення професійної спрямованості (див. нижче <i>список методик</i>) і підготуйте її для практичної роботи з клієнтом (опис, інструкцію, опитувальний лист, бланк відповідей, ключ). Підготуйте коротку доповідь (на 1-3 хв.) про вибрану методику.</p>
<i>Список методик по визначенню професійної спрямованості:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Диференційно-діагностичний опитувальник (ДЮ) (Є.О.Климов); - Методика оцінки схильності до різних сфер професійної діяльності (Л.А.Йовайши); - Опитувальник професійної готовності (ОПГ) (Л.Н.Кабардова); - Карта інтересів (А.Е. Голомшток); - Методика визначення професійно орієнтованого типа особистості (Дж.Голланд); - Методика «Професійна готовність» (А.П.Чернявська); - Анкета «Орієнтація» (І.Л.Соломін)

Інструкція до роботи на занятті:

- Зробіть коротку презентацію обраної методики по визначенню професійної спрямованості, підготовлену вдома.
- Ознайомтесь з запропонованим запитом клієнта з проблеми професійного вибора.
- Проаналізуйте проблему клієнта, виділіть її ключові аспекти та характеристики клієнта (вік, стать, умови вибора тощо).
- Запропонуйте 2-3 психодіагностичні методики по визначенню професійної спрямованості, відповідні проблемі та віку клієнта.
- Подумайте, які ще методи та методики психологічної діагностики можна використовувати додатково у даній ситуації. Доповніть за необхідністю попередній список.
- Напишіть перелік всіх необхідних діагностичних методик у даній ситуації моделювання клієнтського запиту.
- Обговорення комплексів діагностичних методик, запропонованих студентами у ситуації моделювання клієнтського запиту з визначення професійної спрямованості.

Семінарське заняття 3. ОСНОВИ ПРОФЕСІОГРАФІЇ

Мета: ознайомлення з основами професіографії, її методами та видами.

Професійна спрямованість: поглиблення знань студентів про психологічні класифікації професій.

Питання до практичного заняття:

1. Поняття професії, спеціальності, посади.
2. Професіографія, професіограма, психограма.
3. Види професіографії: інформаційна, діагностична, методична, проспектована.
4. Принципи і методи професіографічного вивчення професій.
5. Психологічні класифікації професій (Є.О. Климов; Дж. Голланд).

Завдання для самостійної роботи

1. Ознайомтесь зі змістом основних понять	<i>Професія, професіографія, професіограма, психограма, аналітична професіограма, метод експертних оцінок, метод критичних інцидентів, метод колективної дискусії, «формула професій»</i>
2. Опрацюйте літературу та підготуйтеся до обговорення питань на практичному занятті	- Зеер Э.Ф. Психология профессий. – М.; Екатеринбург, 2003. – С. 122-162. - Професійна орієнтація [Текст] : підручник / Єгорова Є. В. [та ін.]. – Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. – С. 42-83. - Пряжников Н.С., Пряжникова Е.Ю. Психология труда и человеческого достоинства. – М., 2001. – С. 80-86. - Янцур, М. С. Професійна орієнтація і методика профорієнтаційної роботи [Текст] : курс лекцій : навч. посіб. – К. : Слово, 2012. – С. 67-134.
<i>Інформаційні ресурси:</i> Електронна хрестоматія до курсу	- Пирог А.В. Профессиография // Пирог А.В. ПрофорIENTATION и профотбор: Учебно-методическое пособие. – Севастополь, 2008. - С. 82-84. - Соломин И.Л. Современные методы психологической экспресс-диагностики и профессионального консультирования. – СПб., 2006. – С. 28-40.

Лабораторне заняття 2. СХЕМИ ТА МЕТОДИ ПРОФЕСІОГРАФІЇ

Мета заняття: закріплення знань про класифікації професій, формування навичок використання професіограм у профорієнтаційній роботі.

Професійна спрямованість: ознайомлення з процедурою побудови професіограм.

Зміст лабораторного заняття

1. Аналіз-опис професій за схемою Є.А.Климова.
2. Аналіз професій за схемою М.С.Пряжнікова (гра «Угадай професію»).

3. Аналіз різних видів професіографії: інформаційної, діагностичної, методичної, проспективної (вправа «Вертушка»).

Завдання для самостійної роботи

1. Опрацюйте літературу	<ul style="list-style-type: none"> - Професійна орієнтація [Текст] : підручник / Єгорова Є. В. [та ін.]. – Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. – С. 64-70. - Пряжников Н.С., Пряжникова Е.Ю. Психология труда и человеческого достоинства. – М., 2001. – С. 92-97. - Янцур, М. С. Професійна орієнтація і методика профорієнтаційної роботи [Текст] : курс лекцій : навч. посіб. – К. : Слово, 2012. – С. 78-92.
<i>Інформаційні ресурси:</i> Електронна хрестоматія до курсу	<ul style="list-style-type: none"> - Зеер Э.Ф. Психология профессий. – М.; Екатеринбург, 2003. – С. 126-136, 149-162. - Пирог А.В. Профессиография // Пирог А.В. Профориентация и профотбор: Учебно-методическое пособие. – Севастополь, 2008. – С. 51-71.
2. Практичне завдання	Ознайміться з «формулою професій» Є.О.Климова та підготуйте опис конкретної професії за нею.

Інструкція до роботи на занятті:

- Зробіть коротку презентацію опису конкретної професії за схемою Є. А. Климова, підготовлену вдома.
- Придумайте у підгрупі професію і опишіть її за допомогою «формули професій» Є. О. Климова. Загадайте її іншим підгрупам.
- Розгляньте у підгрупі схему аналізу професій М. С. Пряжнікова й кодування професії за нею на прикладі професії таксиста. Закодуйте будь-яку професію за даною схемою, загадайте її іншим підгрупам.
- Підготуйте кожен з підгрупи розповідь про одну зі схем професіографії, запропонованих Є. М. Івановою (інформаційну, діагностичну, методичну, проспективну). Зробіть коротку презентацію вибраної схеми у іншій групі (вправа «Вертушка»).

4.2. МОДУЛЬ 2. НАПРЯМИ ТА МЕТОДИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ РОБОТИ З ПРОФЕСІЙНОЇ ОРІЄНТАЦІЇ

Семінарське заняття 4.

ПРОБЛЕМА ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ ОСОБИСТОСТІ

Мета: ознайомлення з сутністю, видами й етапами професійного становлення й професійного самовизначення особистості.

Професійна спрямованість: поглиблення знань студентів про психологічні особливості професійного самовизначення.

Питання до практичного заняття

1. Сутність і фактори професійного самовизначення.
2. Професійне самовизначення на різних стадіях становлення особистості.
3. Особливості професійного самовизначення у шкільному віці.

4. Формула вибору професії.
5. Особистий професійний план.

Завдання для самостійної роботи

1. Ознайомтесь зі змістом основних понять	<i>Професійне становлення, професійне / особистісне / життєве самовизначення, оптація, оптант, «формула вибору професії»</i>
2. Опрацюйте літературу та підготуйтеся до обговорення питань на практичному занятті	<p>- Климов Е.А. Психология профессионального самоопределения. - М.: Издательский центр «Академия», 2005.</p> <p>- Пряжников Н. С., Пряжникова Е. Ю. Психология труда и человеческого достоинства. – М.: Издательский центр «Академия», 2001. – С. 328-334, 348-353.</p> <p>- Янцур, М. С. Професійна орієнтація і методика профорієнтаційної роботи [Текст] : курс лекцій : навч. посіб. – К. : Слово, 2012. – С. 34-49.</p>
<i>Інформаційні ресурси:</i> Електронна хрестоматія до курсу	<p>- Зеер Э.Ф. Психология профессий. – М.: Академический Проект; Екатеринбург: Деловая книга, 2003. – С. 112-116.</p> <p>- Пирог А. В. Профессиональное самоопределение / Пирог А.В. ПрофорIENTATION и профотбор: Учебно-методическое пособие. – Севастополь: Рибэст, 2008. – С. 71-73.</p>
3. Практичне завдання	Виберіть один із <i>активізуючих профорієнтаційних опитувальників</i> (див. нижче) і підготуйте його для практичної роботи з клієнтом (опис, інструкцію, опитувальний лист, бланк відповідей, ключ). Підготуйте коротку презентацію (на 1-3 хв.) вибраної методики.
<i>Список активізуючих профорієнтаційних опитувальників</i>	<p>за <i>Пряжников Н. С., Пряжникова Е. Ю. Психология труда и человеческого достоинства. – М., 2001:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - активізуючий профорієнтаційний опитувальник-жарт «Мода-1» (С. 442-446); - активізуючий профорієнтаційний опитувальник «За й проти – 1» (С. 446-471); - активізуючий профорієнтаційний опитувальник «За й проти – 2» (С. 446-471); - активізуючий профорієнтаційний опитувальник «За й проти – 3» (С. 446-471). <p>за <i>Пирог А.В. ПрофорIENTATION и профотбор: Учебно-методические материалы. – Севастополь, 2010):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - опитувальник «Як поживаєш?» (С. 47-50).

**Лабораторне заняття 3.
МЕТОДИ АКТИВІЗАЦІЇ
ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ ОПТАНТІВ**

Мета заняття: формування навичок практичної організації групової профорієнтаційної роботи зі старшокласниками та застосування інформаційних, діагностичних, корекційно-розвиваючих методів для активізації професійного самовизначення.

Професійна спрямованість: уміння організовувати групову профорієнтаційну роботу.

Зміст лабораторного заняття

1. Обговорення питань до лабораторного заняття.
2. Демонстрація та обговорення корекційно-розвивальних методів профорієнтації.
3. Обговорення практичного завдання – розробки групового профорієнтаційного заняття.

Питання до лабораторного заняття

1. Характеристики методів, що активізують професійне самовизначення особистості.
2. Корекційно-розвивальні методи в профорієнтації.
3. Тренінги професійного самовизначення.
4. Планування занять з психологічного тренінгу.

Завдання для самостійної роботи

1. Опрацюйте літературу та підготуйтеся до обговорення питань на практичному занятті	- Пряжников Н. С., Пряжникова Е. Ю. Психология труда и человеческого достоинства. – М.: Издательский центр «Академия», 2001. – С. 437-471. - Тренінг для старшекласників "Я в мире профессий" // Школьный психолог. - 2003. - №48. - Янцур, М. С. Професійна орієнтація і методика профорієнтаційної роботи [Текст] : курс лекцій : навч. посіб. – К. : Слово, 2012. – С. 224-230.
<i>Інформаційні ресурси:</i> Електронна хрестоматія до курсу	- Пирог А. В. Профорієнтаційні ігри. Програма профорієнтаційного тренінгу для старшекласників // Пирог А. В. Профорієнтація і профотбір: Учебно-методическое пособие. – Севастополь, 2008. – С. 35-51. - Рекомендації к психологічному профконсультуванню школьників: Сборник методических материалов. - Соломин И. Л. Современные методы психологической экспресс-диагностики и профессионального консультирования. - СПб.: Речь, 2006. – С. 198-204.
2. Практичне завдання	Підготуйте одну із корекційно-розвивальних методик (вправу, гру) для демонстрації її в групі.

Інструкція до роботи на занятті:

- Зробіть коротку презентацію однієї із корекційно-розвивальних методик, що підготували вдома.

- Розробіть профорієнтаційне заняття для старшокласників на 45 хвилин за зразком (*Додаток А*) з використанням інформаційних, діагностичних, корекційно-розвивальних методів:

1. Продумайте обов'язкові компоненти заняття: назву, мету та завдання (інформування, обговорення, діагностування, розвиток, формування, актуалізація тощо).
2. Запропонуйте рішення інформаційно-рекламного завдання - реклами СПФ ЖДУ ім.І.Франка.
3. Визначте структуру заняття, враховуючи час і загальну логіку (вступна, основна і заключна частини).
4. Врахуйте матеріали, необхідні для проведення заняття.
5. Розпишіть детально всі вправи із зазначенням інструкцій, інформаційних повідомлень, питань до учасників заняття, можливих напрямків обговорення тощо.
6. Сформууйте банк методичних матеріалів, що будуть використані в занятті.
7. Оформіть роботу в папку з файлами.

Семінарське заняття 5.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ПСИХОЛОГІЧНОГО СУПРОВІДУ ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ ОСОБИСТОСТІ

Мета: сформувати у студентів уявлення про психологічний супровід професійного самовизначення особистості, його мету, функції та основні напрямки.

Професійна спрямованість: поглиблення знань студентів про роботу психолога з питань професійного самовизначення.

Питання до практичного заняття:

1. Психологічна підтримка в профорієнтаційній роботі.
2. Поняття, мета та функції психологічного супроводу професійного самовизначення особистості.
3. Напрямки й технології психологічного супроводу професійного розвитку.
4. Зміст і методи профорієнтаційної роботи з учнями:
 - в початковій школі;
 - в середній школі;
 - в старших класах.

Завдання для самостійної роботи

1. Ознайомтесь зі змістом основних понять	<i>Психологічна підтримка, психологічний супровід, психологічний супровід професійного самовизначення особистості</i>
2. Опрацюйте літературу та підготуйтеся до	- Зеер Э.Ф. Психология профессий. – М.; Екатеринбург, 2003. – С. 21-23, 251-257. - Профориентационная работа с учащимися средней

обговорення питань на практичному занятті	школы: Методические рекомендации. – Житомир, 1982. – Главы 3-5. - Янцур М. С. Професійна орієнтація і методика профорієнтаційної роботи [Текст] : курс лекцій : навч. посіб. – К. : Слово, 2012. – С. 312-255.
---	---

Семінарське заняття 6.

ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОГО СУПРОВОДУ НА РІЗНИХ ЕТАПАХ ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ

Мета заняття: ознайомлення з особливостями й методами психологічного супроводу на різних етапах професійного самовизначення.

Професійна спрямованість: поглиблення знань студентів про роботу психолога з питань професійного самовизначення.

Питання до практичного заняття

1. Психологічний супровід на стадії оптації.
2. Психологічний супровід професійної освіти.
3. Психологічний супровід на стадії професійної адаптації.
4. Психологічний супровід на стадії професіоналізації.
5. Психологічний супровід на стадії майстерності.
6. Психологічний супровід на етапі припинення професійної діяльності.

Завдання для самостійної роботи

1. Ознайомтесь зі змістом основних понять	<i>Оптація, профільне навчання, професійні інтереси, професійна освіта, професійна адаптація, професіоналізація, професійна майстерність</i>
2. Опрацюйте літературу та підготуйтеся до обговорення питань на практичному занятті	- Зеер Э.Ф. Психология профессий. – М.; Екатеринбург, 2003. – С. 257-284.

Семінарське заняття 7.

ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ ОСОБЛИВИХ КАТЕГОРІЙ КЛІЄНТІВ

Мета заняття: ознайомлення з особливостями й методами психологічного супроводу різних категорій клієнтів.

Професійна спрямованість: поглиблення знань студентів про роботу психолога з питань професійного самовизначення.

Питання до практичного заняття

1. Профконсультація людей, які бажають змінити професію.
2. Профорієнтаційна робота з безробітними в сучасних умовах ринку праці.
3. Психологічні аспекти соціально-трудової реабілітації хворих та інвалідів.
4. Психологічний супровід професійного самовизначення військовослужбовців, які звільнилися зі служби.
5. Особливості професійної орієнтації ув'язнених.

Завдання для самостійної роботи

1. Ознайомтесь зі змістом основних понять	<i>Професійна переорієнтація, вторічна оптація, методи морально-емоційної підтримки, соціально-трудова реабілітація</i>
2. Опрацюйте літературу та підготуйтеся до обговорення питань на практичному занятті	<p>- Іванова І. О. Концептуальні аспекти теорії і практики надання психологічної допомоги // Актуальні проблеми профорієнтації та професійного навчання безробітних в сучасних умовах ринку праці: Наук.-практ. конф. — К.: ДЦЗ, 2000. — 100 с.</p> <p>- Скульська В. Є., та ін. Професійна орієнтація та професійне навчання безробітних: організаційно-правові та психолого-педагогічні аспекти / Інститут підготовки кадрів Державної служби зайнятості України. — К. : ІПК ДСЗУ, 2007. — 346с.</p> <p>- Янцур, М. С. Професійна орієнтація і методика профорієнтаційної роботи [Текст] : курс лекцій : навч. посіб. – К. : Слово, 2012. – С. 293-311.</p>
<i>Інформаційні ресурси:</i> Електронна хрестоматія до курсу	<p>- Скитяева И.М. Психологические аспекты социально-трудова реабілітації больных и инвалидов // Психология труда / Под ред. А.В.Карпова. – М., 2005. – С.323-326.</p> <p>- Хомутов В.П. и др. Технология психологического сопровождения профессионального обучения безработных / Электронна хрестоматія до курсу.</p> <p>- Шмидт В. Р. Профорієнтація в умовах несвободи / В. Р. Шмидт. – М.: Региональный общественный фонд "Информатика для демократии", 2006. – 127 с.</p>

4.3. МОДУЛЬ 3. ПСИХОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПРОФКОНСУЛЬТУВАННЯ

Семінарське заняття 8.

ПРОФКОНСУЛЬТУВАННЯ ЯК НАПРЯМОК РОБОТИ ПСИХОЛОГА

Мета заняття: ознайомлення з особливостями роботи психолога з профконсультування, його видами, принципами, етапами.

Професійна спрямованість: поглиблення знань студентів про профконсультативну роботу психолога.

Питання до практичного заняття:

1. Основні види профконсультування.
2. Мета, завдання та принципи роботи психолога-профконсультанта.
3. Категорії клієнтів та типологія профконсультативних ситуацій.
4. Етапи профконсультативної взаємодії.
5. Форми й методи проведення профконсультатив.

Завдання для самостійної роботи

1. Ознайомтесь зі змістом основних понять	<i>Профконсультація, профконсультант, професійне спілкування</i>
2. Опрацюйте літературу та підготуйтеся до обговорення питань на практичному занятті	<p>- Зеер Э.Ф. Психология профессий. – М.: Академический Проект; Екатеринбург: Деловая книга, 2003. – С. 285-314.</p> <p>- Професійна орієнтація : підручник / Єгорова Є. В. та ін. – Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. – С. 159-208.</p> <p>- Янцур, М. С. Професійна орієнтація і методика профорієнтаційної роботи [Текст] : курс лекцій : навч. посіб. – К. : Слово, 2012. – С. 242-258.</p>
<i>Інформаційні ресурси:</i> Електронна хрестоматія до курсу	<p>- Пирог А.В. Профконсультирование // Пирог А.В. Профорентация и профотбор: Учебно-методическое пособие. – Севастополь, 2008. – С. 77-82.</p> <p>- Психология труда / Под ред. А. В. Карпова. – М.: Изд-во ВЛАДОС-ПРЕСС, 2005. – С. 293-302.</p> <p>- Рекомендации к психологическому профконсультированию школьников: Сборник методических материалов.</p> <p>- Соломин И.Л. Современные методы психологической экспресс-диагностики и профессионального консультирования. - СПб.: Речь, 2006. – С. 19-27.</p>

Лабораторне заняття 4.

МЕТОДИ ГРУПОВОГО ПРОФКОНСУЛЬТУВАННЯ ОПТАНТІВ

Мета заняття: формування навичок практичної організації та проведення групової профконсультації з проблем професійного самовизначення особистості.

Професійна спрямованість: уміння організовувати групову профорієнтаційну роботу.

Зміст лабораторного заняття

1. Обговорення питань до лабораторного заняття.
2. Обговорення можливих напрямків і тем групових профконсультацій.
3. Розробка й обговорення структури групових профконсультацій різної спрямованості.
4. Презентація звітів з розробки активізуючого профорієнтаційного заняття для старшокласників.

Питання до заняття:

1. Організація групової профконсультації.
2. Методи групового профконсультування.
3. Вимоги до психолога щодо групової роботи з профорієнтації.

Завдання для самостійної роботи

1. Опрацюйте літературу з інформаційного ресурсу та підготуйтеся до обговорення питань на практичному занятті	- Пирог А.В. Профконсультування // Пирог А.В. Профорієнтація і профотбір: Учебно-методическое пособие. – Севастополь, 2008. – С. 77-82. - Рекомендації к психологічному профконсультуванню школьників: Сборник методических матеріалів. - Соломін І.Л. Сучасні методи психологічної експрес-діагностики і професійного консультування. - СПб.: Речь, 2006. – С. 18-19.
2. Практичне завдання	Підготуйте для презентації розроблене профорієнтаційне заняття для старшокласників (см. Лабораторне заняття 3).

Інструкція до роботи на занятті:

- Запропонуйте тему для інформаційної (інформаційно-діагностичної, діагностично-корекційної тощо) групової консультації зі старшокласниками (учнями середньої школи або початкових класів).
- Розробіть структуру групової консультації (інформаційної, інформаційно-діагностичної, діагностично-корекційної тощо) зі старшокласниками на запропоновану тему.
- Зробіть презентацію розробленого профорієнтаційного заняття для старшокласників.

Лабораторні заняття 5-7.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ПРОФКОНСУЛЬТУВАННЯ

Мета заняття: формування навичок практичної організації та проведення індивідуальної профконсультації з проблем професійного самовизначення особистості.

Професійна спрямованість: планування та проведення індивідуальних профконсультацій.

Зміст лабораторного заняття

1. Обговорення практичного завдання.
2. Обговорення етапів індивідуального профконсультування.
3. Обговорення етапу планування індивідуальної профконсультації.
4. На лабораторному занятті 6: обговорення клієнтських запитів та підбір комплексу діагностичних методик за індивідуальною проблемою клієнта; планування бесіди з клієнтом за результатами діагностики.
5. На лабораторному занятті 7: презентація звітів з індивідуальної профконсультації; обговорювання проблем, що виникли під час проведення індивідуальних профконсультацій.

Завдання для самостійної роботи

1. Опрацюйте літературу	- Професійна орієнтація [Текст] : підручник / Єгорова Є. В. [та ін.]. – Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. – С. 183-198.
-------------------------	---

<p><i>Інформаційні ресурси:</i> Електронна хрестоматія до курсу</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Пирог А.В. Профконсультування // Пирог А.В. Профорієнтація і профотбір: Учебно-методическе пособие. – Севастополь, 2008. – С. 77-82. - Рекомендації к психологіческому профконсультуванію школьніков: Сборник методических матеріалов // Електронна хрестоматія до курсу. - Соломін І.Л. Сучасні методи психологіческої експрес-діагностики і професіонального консультуванія. - СПб.: Речь, 2006. – С. 18-19.
---	--

Інструкція до практичного завдання: За запитом клієнта старшого шкільного віку з проблеми професійного самовизначення сплануйте та проведіть індивідуальну профконсультацію:

- Сформулюйте запит клієнта з проблеми професійного самовизначення.
- Опишіть клієнта, його загальні характеристики, умови сімейного та шкільного виховання.
- За запитом клієнта сформулюйте профконсультаційну гіпотезу; визначте мету та завдання профконсультації.
- Підберіть комплекс психодіагностичних методів (2-5 методики в залежності від індивідуальної проблеми).
- Проведіть діагностичну роботу з клієнтом, обробіть результати з кожної методики, проаналізуйте їх та зробіть загальний висновок.
- За результатами діагностичної роботи запропонуйте рекомендації з рішення проблеми клієнта, підберіть інформаційні, корекційні (або розвивальні, формуючі) методи для роботи з клієнтом.
- Проведіть профконсультаційну бесіду з клієнтом за результатами індивідуального дослідження, бажано з використанням інформаційних, корекційних (або розвивальних, формуючих) методів.

Підготуйте звіт, який включає наступні дані:

- запит клієнта;
- загальна інформація про клієнта (пам'ятайте про принцип конфіденційності!);
- профконсультаційна гіпотеза психолога, мета та завдання профконсультації;
- методи й методики консультації (діагностичні та інші);
- результати діагностики й загальний висновок за ними;
- рекомендації з рішення проблеми клієнта (включно інформаційні, корекційні, розвиваючі, формуючі методи), подальші напрямки можливої психологічної роботи;
- підсумки консультації;
- особливості поведінки клієнта, рівень контакту з психологом, саморефлексія.

5. РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

5.1. ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ ДЛЯ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

Семінарське заняття 1. ОСНОВИ ПРОФЕСІОГРАФІЇ

Мета: ознайомлення з основами професіографії, її методами та видами; формування вміння аналізувати різні види професійної діяльності.

Професійна спрямованість: використання професіографії у профорієнтаційній роботі.

Питання до практичного заняття:

1. Поняття професії, спеціальності, посади.
2. Професіографія, професіограма, психограма.
3. Види професіографії: інформаційна, діагностична, методична, перспективна.
4. Принципи і методи професіографічного вивчення професій.
5. Психологічні класифікації професій (Є.О. Климов, Дж. Голланд).
6. Застосування схем аналізу професій в профорієнтації.

Завдання для самостійної роботи

1. Ознайомтесь зі змістом основних понять	<i>Професія, спеціальність, посада, професіографія, професіограма, психограма, аналітична професіограма, метод експертних оцінок, метод критичних інцидентів, метод колективної дискусії, «формула професій»</i>
2. Опрацюйте літературу та підготуйтеся до обговорення питань на практичному занятті	- Професійна орієнтація [Текст] : підручник / Єгорова Є. В. [та ін.]. – Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. – С. 42-83. - Пряжников Н.С., Пряжникова Е.Ю. Психология труда и человеческого достоинства. – М., 2001. – С. 80-86. - Янцур, М. С. Професійна орієнтація і методика профорієнтаційної роботи [Текст] : курс лекцій : навч. посіб. – К. : Слово, 2012. – С. 67-134.
<i>Інформаційні ресурси:</i> Електронна хрестоматія до курсу	- Зеер Э.Ф. Психология профессий. – М.; Екатеринбург, 2003. – С. 122-162. - Пирог А.В. Профессиография // Пирог А.В. Профорієнтація и профотбор: Учебно-методическое пособие. – Севастополь, 2008. - С. 82-84. - Соломин И.Л. Современные методы психологической экспресс-диагностики и профессионального консультирования. – СПб., 2006. – С. 28-40.
3. Практичне завдання	Ознайомтесь з «формулою професій» Є.О.Климова та підготуйте опис конкретної професії за нею.

Семінарське заняття 2. ПРОБЛЕМА ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ ОСОБИСТОСТІ

Мета: ознайомлення з сутністю, видами й етапами професійного становлення й професійного самовизначення особистості.

Професійна спрямованість: поглиблення знань студентів про психологічні особливості професійного самовизначення.

Питання до практичного заняття

1. Сутність і фактори професійного самовизначення.
2. Професійне самовизначення на різних стадіях становлення особистості.
3. Психологічний супровід професійного самовизначення особистості: поняття, мета, функції.
4. Особливості професійного самовизначення у шкільному віці.
5. Формула вибору професії.
6. Особистий професійний план.

Завдання для самостійної роботи

1. Ознайомтесь зі змістом основних понять	<i>Професійне становлення, професійне / особистісне / життєве самовизначення, оптація, оптант, психологічна підтримка, психологічний супровід професійного самовизначення особистості</i>
2. Опрацюйте літературу та підготуйтеся до обговорення питань на практичному занятті	- Климов Е.А. Психология профессионального самоопределения. - М.: Издат. центр «Академия», 2005. - Пряжников Н. С., Пряжникова Е. Ю. Психология труда и человеческого достоинства. – М.: Издательский центр «Академия», 2001. – С. 328-334, 348-353. - Янцур, М. С. Професійна орієнтація і методика профорієнтаційної роботи [Текст] : курс лекцій : навч. посіб. – К. : Слово, 2012. – С.34-49.
<i>Інформаційні ресурси:</i> Електронна хрестоматія до курсу	- Зеер Э.Ф. Психология профессий. – М.; Екатеринбург: Деловая книга, 2003. – С. 21-23, 112-116, 251-257. - Пирог А. В. Профессиональное самоопределение / Пирог А.В. Профорієнтація и профотбор: Учебно-методическое пособие. – Севастополь, 2008. – С. 71-73.
3. Практичне завдання	Виберіть один із активізуючих профорієнтаційних опитувальників (див. нижче) і підготуйте його для практичної роботи з клієнтом (опис, інструкцію, опитувальний лист, бланк відповідей, ключ). Підготуйте коротку презентацію (на 1-3 хв.) вибраної методики.
<i>Список активізуючих профорієнтаційних опитувальників</i>	за <i>Пряжников Н. С., Пряжникова Е. Ю. Психология труда и человеческого достоинства. – М., 2001:</i> - активізуючий профорієнтаційний опитувальник-жарт «Мода-1» (С. 442-446); - активізуючий профорієнтаційний опитувальник «За й

	проти – 1» (С. 446-454, 456-461, 465-466, 468-471); - активізуючий профорієнтаційний опитувальник «За й проти – 2» (С. 446-447, 449-453, 455, 461-463, 467-471); - активізуючий профорієнтаційний опитувальник «За й проти – 3» (С. 446-447, 449-453, 455, 463-465, 467-471). за <i>Пирог А.В. Профорієнтація и профотбор: Учебно-методические материалы. – Севастополь, 2010</i>): - опитувальник «Як поживаєш?» (С. 47-50).
--	--

Семінарське заняття 3. НАПРЯМКИ ПСИХОЛОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ

Мета заняття: ознайомлення з особливостями й методами психологічного супроводу на різних етапах професійного самовизначення та з різними категоріями клієнтів.

Професійна спрямованість: поглиблення знань студентів про роботу психолога з питань професійного самовизначення.

Питання до практичного заняття

1. Психологічний супровід професійної освіти та професійної адаптації.
2. Психологічний супровід на стадії професіоналізації та майстерності.
3. Психологічний супровід на етапі припинення професійної діяльності.
4. Профорієнтаційна робота з людьми, які бажають змінити професію, та безробітними.
5. Психологічні аспекти соціально-трудової реабілітації хворих та інвалідів.
6. Психологічний супровід професійного самовизначення військовослужбовців, які звільнилися зі служби.
7. Особливості професійної орієнтації ув'язнених.

Завдання для самостійної роботи

1. Ознайомтеся зі змістом основних понять	<i>Оптація, оптант, профільне навчання, професійні інтереси, професійна освіта, професійна адаптація, професіоналізація, професійна майстерність, професійна переорієнтація, вторічна оптація, методи морально-емоційної підтримки, соціально-трудова реабілітація</i>
2. Опрацюйте літературу та підготуйте до обговорення питань на практичному занятті	- Зеер Э.Ф. Психология профессий. – М.; Екатеринбург, 2003. – С. 251-284. - Іванова І. О. Концептуальні аспекти теорії і практики надання психологічної допомоги // Актуальні проблеми профорієнтації та професійного навчання безробітних в сучасних умовах ринку праці: Наук.-практ. конф. — К.: ДЦЗ, 2000. — 100 с. - Скульська В. Є. та ін. Професійна орієнтація та професійне навчання безробітних: організаційно-правові та психолого-педагогічні аспекти / Інститут підготовки кадрів Державної служби зайнятості України. — К., 2007. — 346с.

<p><i>Інформаційні ресурси:</i> Електронна хрестоматія до курсу</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Профорієнтація військових інвалідів. - Скитяєва І.М. Психологічні аспекти соціально-трудової реабілітації хворих і інвалідів // Психологія праці / Під ред. А.В.Карпова. – М., 2005. – С.323-326. - Хомутов В.П. і др. Технологія психологічного супроводження професійного навчання безробітних. - Шмидт В. Р. Профорієнтація в умовах несвободи / В. Р. Шмидт. – М.: Регіональний громадський фонд "Інформатика для демократії", 2006. – 127 с.
---	--

5.2. ЛАБОРАТОРНІ ЗАНЯТТЯ ДЛЯ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

Лабораторне заняття 1.

ПСИХОДІАГНОСТИЧНІ МЕТОДИ ПРОФОРІЄНТАЦІЇ

Мета: формування у студентів навичок використання психодіагностичних методів у профорієнтаційній роботі.

Професійна спрямованість: ознайомлення зі діагностичними методиками та стратегіями надання профорієнтаційної допомоги.

Зміст лабораторного заняття

1. Обговорення питань до лабораторного заняття.
2. Знайомство з основними психодіагностичними методиками в профорієнтаційній сфері.
3. Аналіз і використання діагностичних методів роботи по визначенню професійної спрямованості – підбір комплексу діагностичних методик у ситуації моделювання клієнтського запиту з визначення професійної спрямованості.

Питання до лабораторного заняття:

1. Мета та завдання психодіагностики у профорієнтації.
2. Основні напрямки психодіагностичної роботи у профорієнтації.
3. Методи психодіагностики та їх класифікація.

Завдання для самостійної роботи

<p>1. Опрацюйте літературу та підготуйтеся до обговорення питань на практичному занятті</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Зеєр Э. Ф. Психология профессий. – М.; Екатеринбург, 2003. – С. 305-309. - Професійна орієнтація [Текст] : підручник / Єгорова Є. В. [та ін.]. – Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. – С. 84-116. - Янцур, М. С. Професійна орієнтація і методика профорієнтаційної роботи [Текст] : курс лекцій : навч. посіб. – К. : Слово, 2012. – С. 201-223.
<p><i>Інформаційні ресурси:</i> Електронна хрестоматія до курсу</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Диагностика профессионального самоопределения: Учебно-методическое пособие / Сост. Я. С. Сунцова. – Ижевск, 2009. - Пирог А. В. Диагностические методы профориентации //

	<p>Пирог А. В. Профорентация и профотбор: Учебно-методическое пособие. – Севастополь, 2008. – С. 6-34.</p> <p>- Соломин И. Л. Современные методы психологической экспресс-диагностики и профессионального консультирования. – СПб.: Речь, 2006. – Главы 2-5.</p> <p>- Фалунина Е. В. Основы профориентологии: Сборник психодиагностических методик. – М.: Московский психолого-социальный институт, 2004.</p>
2. Практичне завдання	<p>Для діагностичної роботи з опантом виберіть одну із запропонованих профорієнтаційних методик на визначення професійної спрямованості (див. нижче <i>список методик</i>) і підготуйте її для практичної роботи з клієнтом (опис, інструкцію, опитувальний лист, бланк відповідей, ключ). Підготуйте коротку доповідь (на 1-3 хв.) про вибрану методику.</p>
<i>Список методик по визначенню професійної спрямованості:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Диференційно-діагностичний опитувальник (ДДО) (Є.О.Климов); - Методика оцінки схильності до різних сфер професійної діяльності (Л.А.Йовайши); - Опитувальник професійної готовності (ОПГ) (Л.Н.Кабардова); - Карта інтересів (А.Е. Голомшток); - Методика визначення професійно орієнтованого типа особистості (Дж.Голланд); - Методика «Професійна готовність» (А.П.Чернявська); - Анкета «Орієнтація» (І.Л.Соломін)

Інструкція до роботи на занятті:

- Зробіть коротку презентацію обраної методики по визначенню професійної спрямованості, підготовлену вдома.
- Ознайомтесь з запропонованим запитом клієнта з проблеми професійного вибора.
- Проаналізуйте проблему клієнта, виділіть її ключові аспекти та характеристики клієнта (вік, стать, умови вибора тощо).
- Запропонуйте 2-3 психодіагностичні методики по визначенню професійної спрямованості, відповідні проблемі та віку клієнта.
- Подумайте, які ще методи та методики психологічної діагностики можна використовувати додатково у даній ситуації. Доповніть за необхідністю попередній список.
- Напишіть перелік всіх необхідних діагностичних методик у даній ситуації моделювання клієнтського запиту.
- Обговорення комплексів діагностичних методик, запропонованих студентами у ситуації моделювання клієнтського запиту з визначення професійної спрямованості.

Лабораторне заняття 2. МЕТОДИ АКТИВІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ ОПТАНТІВ

Мета заняття: формування навичок практичної організації групової профорієнтаційної роботи зі старшокласниками та застосування інформаційних, діагностичних, корекційно-розвиваючих методів для активізації професійного самовизначення.

Професійна спрямованість: уміння організовувати групову профорієнтаційну роботу.

Зміст лабораторного заняття

1. Обговорення питань до лабораторного заняття.
2. Демонстрація та обговорення корекційно-розвивальних методів профорієнтації.
3. Обговорення практичного завдання – розробки групового профорієнтаційного заняття.

Питання до лабораторного заняття

1. Характеристики методів, що активізують професійне самовизначення особистості.
2. Корекційно-розвивальні методи в профорієнтації.
3. Тренінги професійного самовизначення.
4. Планування занять з психологічного тренінгу.

Завдання для самостійної роботи

<p>1. Опрацюйте літературу та підготуйтеся до обговорення питань на практичному занятті</p>	<p>- Пряжников Н. С., Пряжникова Е. Ю. Психология труда и человеческого достоинства. – М.: Издательский центр «Академия», 2001. – С. 437-471.</p> <p>- Тренінг для старшекласників "Я в мире профессий" // Школьный психолог. - 2003. - №48.</p> <p>- Янцур, М. С. Професійна орієнтація і методика профорієнтаційної роботи [Текст] : курс лекцій : навч. посіб. – К. : Слово, 2012. – С. 224-230.</p>
<p><i>Інформаційні ресурси:</i> Електронна хрестоматія до курсу</p>	<p>- Пирог А. В. Профорієнтаційні ігри. Програма профорієнтаційного тренінгу для старшекласників // Пирог А. В. Профорієнтація і профотбір: Учебно-методическое пособие. – Севастополь, 2008. – С. 35-51.</p> <p>- Рекомендації к психологічному профконсультуванню школьників: Сборник методических материалов.</p> <p>- Соломин И.Л. Современные методы психологической экспресс-диагностики и профессионального консультирования. - СПб.: Речь, 2006. – С. 198-204.</p>
<p>2. Практичне завдання до заняття</p>	<p>Підготуйте одну із корекційно-розвивальних методик (вправу, гру) для демонстрації її в групі.</p>

Інструкція до роботи на занятті:

- Зробіть коротку презентацію однієї із корекційно-розвивальних методик, що підготували вдома.

- Розробіть профорієнтаційне заняття для старшокласників на 45 хвилин за зразком (*Додаток А*) з використанням інформаційних, діагностичних, корекційно-розвивальних методів:

1. Продумайте обов'язкові компоненти заняття: назву, мету та завдання (інформування, обговорення, діагностування, розвиток, формування, актуалізація тощо).
2. Запропонуйте рішення інформаційно-рекламного завдання - реклами СПФ ЖДУ ім.І.Франка.
3. Визначте структуру заняття, враховуючи час і загальну логіку (вступна, основна і заключна частини).
4. Врахуйте матеріали, необхідні для проведення заняття.
5. Розпишіть детально всі вправи із зазначенням інструкцій, інформаційних повідомлень, питань до учасників заняття, можливих напрямків обговорення тощо.
6. Сформууйте банк методичних матеріалів, що будуть використані в занятті.
7. Оформіть роботу в папку з файлами.

Лабораторні заняття 3.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ПРОФКОНСУЛЬТУВАННЯ

Мета заняття: формування навичок практичної організації та проведення індивідуальної профконсультації з проблем професійного самовизначення особистості.

Професійна спрямованість: планування та проведення індивідуальних профконсультацій.

Зміст лабораторного заняття

1. Обговорення практичного завдання.
2. Обговорення етапів індивідуального профконсультавання.

Завдання для самостійної роботи

1. Опрацюйте літературу	- Професійна орієнтація [Текст] : підручник / Єгорова Є. В. [та ін.]. – Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. – С. 183-198.
<i>Інформаційні ресурси:</i> Електронна хрестоматія до курсу	- Пирог А.В. Профконсультування // Пирог А.В. Профорієнтація и профотбор: Учебно-методическое пособие. – Севастополь, 2008. – С. 77-82. - Рекомендации к психологическому профконсультуванню школьников: Сборник методических материалов // Электронна хрестоматія до курсу. - Соломин И.Л. Современные методы психологической экспресс-диагностики и профессионального консультирования. - СПб.: Речь, 2006. – С. 18-19.

Інструкція до практичного завдання: За запитом клієнта старшого шкільного віку з проблеми професійного самовизначення сплануйте та проведіть індивідуальну профконсультацію:

- Сформулюйте запит клієнта з проблеми професійного самовизначення.
- Опишіть клієнта, його загальні характеристики, умови сімейного та шкільного виховання.
- За запитом клієнта сформулюйте профконсультаційну гіпотезу; визначте мету та завдання профконсультації.
- Підберіть комплекс психодіагностичних методів (2-5 методики в залежності від індивідуальної проблеми).
- Проведіть діагностичну роботу з клієнтом, обробіть результати з кожної методики, проаналізуйте їх та зробіть загальний висновок.
- За результатами діагностичної роботи запропонуйте рекомендації з рішення проблеми клієнта, підберіть інформаційні, корекційні (або розвивальні, формуючі) методи для роботи з клієнтом.
- Проведіть профконсультаційну бесіду з клієнтом за результатами індивідуального дослідження, бажано з використанням інформаційних, корекційних (або розвивальних, формуючих) методів.

Підготуйте звіт, який включає наступні дані:

- запит клієнта;
- загальна інформація про клієнта (пам'ятайте про принцип конфіденційності!);
- профконсультаційна гіпотеза психолога, мета та завдання профконсультації;
- методи й методики консультації (діагностичні та інші);
- результати діагностики й загальний висновок за ними;
- рекомендації з рішення проблеми клієнта (включно інформаційні, корекційні, розвиваючі, формуючі методи), подальші напрямки можливої психологічної роботи;
- підсумки консультації;
- особливості поведінки клієнта, рівень контакту з психологом, саморефлексія.

6. ТЕМИ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Тема для самостійного опрацювання 1. ПРОФПРИДАТНІСТЬ І ПРОФВІДБІР

Мета: ознайомлення з поняттям профпридатності та процедурою профвідбору.

Професійна спрямованість: знання про зміст роботи психолога з визначення профпридатності та організації профвідбору.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Поняття профпридатності.
2. Здібності та професійно-важливі якості.
3. Основні характеристики профвідбору.
4. Процедура й методи профвідбору.

Завдання для самостійної роботи

1. Опрацюйте літературу та зробіть конспект за питаннями	- Професійна орієнтація [Текст] : підручник / Єгорова Є. В. [та ін.]. – Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. – С. 209-236. - Янцур, М. С. Професійна орієнтація і методика профорієнтаційної роботи [Текст] : курс лекцій : навч. посіб. – К. : Слово, 2012. – С. 259-278.
<i>Інформаційні ресурси:</i> Електронна хрестоматія до курсу	- Маркова Е. В. Профессиональный отбор // Психология труда / Под ред. А. В. Карпова. – М., 2005. – С. 269-274. - Пирог А. В. Профпригодность. Профотбор // А.В.Пирог. Профориентация и профотбор: Учебно-методическое пособие. – Севастополь, 2008. – С. 84-87. Соломин И. Л. Современные методы психологической экспресс-диагностики и профессионального консультирования. – СПб., 2006. – С. 54-57.

Тема на самостійне опрацювання 2.

ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ ОПТАНТІВ

Мета: ознайомлення з факторами впливу на професійного самовизначення оптантів.

Професійна спрямованість: поглиблення знань студентів про психологічні особливості професійного самовизначення старшокласників.

Питання для самостійного опрацювання

1. Зовнішні і внутрішні фактори професійного самовизначення оптантів.
2. Роль сім'ї у професійному самовизначенні підлітків.
3. Вплив засобів масової інформації на професійні вибори підлітків.
4. Вплив стереотипів (забобонів) масової свідомості на професійне самовизначення старшокласників.

Завдання для самостійної роботи

1. Опрацюйте літературу та зробіть конспект за питаннями	- Климов Е. А. Психология профессионального самоопределения. – М.: Издательский центр «Академия», 2005. – 304 с. – Глава 5, 7. - Пряжников Н.С. Профессиональное и личностное самоопределение. — М., 1996. - Янцур, М. С. Професійна орієнтація і методика профорієнтаційної роботи [Текст] : курс лекцій : навч. посіб. – К. : Слово, 2012. – С. 36-41.
--	--

Тема на самостійне опрацювання 3.

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІОНАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОФКОНСУЛЬТАНТА

Мета: ознайомлення з особливостями професійної діяльності профконсультанта, її змістом та проблемами.

Професійна спрямованість: поглиблення знань студентів про роботу психолога з профконсультування.

Питання для самостійного опрацювання

1. Професіограма діяльності профконсультанта.
2. Зміст та функції роботи психолога з профконсультантування в закладах освіти.
3. Роль профконсультанта в центрах зайнятості, приватних агентствах з підбору персоналу.
4. Психограма (психологічні характеристики професіональної діяльності, професійно важливі якості) профконсультанта.
5. Професійні кризи та деформації психолога-профконсультанта.

Завдання для самостійної роботи

1. Опрацюйте літературу та зробіть конспект за питаннями	– Зеер Э. Ф. Психология профессий. – М.: Академический Проект; Екатеринбург: Деловая книга, 2003. – С. 310-313. – Пряжников Н. С., Пряжникова Е. Ю. Психология труда и человеческого достоинства. – М.: Издательский центр «Академия», 2001. – С. 405-418. – Романова Е. С. Профессиограмма «Психолог» // 99 популярных профессий. Психологический анализ и профессиограммы. - СПб.: Питер, 2008. – С. 306-310. – Янцур, М. С. Професійна орієнтація і методика профорієнтаційної роботи. – К. : Слово, 2012. – С. 379-394.
--	--

7. ЗАВДАННЯ ДО ПІДСУМКОВОЇ МОДУЛЬНОЇ РОБОТИ

Умови допуску до ПМР:

- проходження перевірки рівня знань з тем, які виносились на самостійне опрацювання.

Структура завдань ПМР:

I. Тестові завдання. Максимальна кількість балів – 20.

Приклад тестового завдання:

Оберіть один із запропонованих варіантів відповіді:

Перші профконсультантські бюро були відкриті у містах:

1. Стразбурзі та Бостоні
2. Парижі та Лондоні
3. Москві та Санкт-Петербурзі
4. Києві та Харькові

II. Теоретичне завдання. Максимальна кількість балів – 30.

1. Становлення професійної орієнтації.
2. Сучасний стан профорієнтації.
3. Проблеми й протиріччя профорієнтації.
4. Системний характер профорієнтації.
5. Функції професійної орієнтації.
6. Основні напрямки та компоненти профорієнтації.
7. Основні методологічні підходи в профорієнтаційній роботі.

8. Зміст, мета, методи й області застосування діагностичної концепції профорієнтаційної роботи.
9. Зміст, мета, методи й області застосування виховної концепції профорієнтаційної роботи.
10. Зміст, мета, методи й області застосування розвиваючої концепції профорієнтаційної роботи.
11. Мета і завдання психології профорієнтації.
12. Принципи профорієнтації.
13. Інформаційні методи психології профорієнтації.
14. Діагностичні методи психології профорієнтації, їх класифікація.
15. Мета та завдання психодіагностики у профорієнтації.
16. Основні напрямки психодіагностичної роботи у профорієнтації.
17. Методи морально-емоційної підтримки в профорієнтації.
18. Корекційно-розвивальні методи психології профорієнтації.
19. Допустимі стратегії надання профорієнтаційної допомоги.
20. Недопустимі стратегії надання профорієнтаційної допомоги.
21. Поняття професії, спеціальності, посади.
22. Професіографія, професіограма, психограма.
23. Методи психологічного аналізу професій.
24. Види професіографії: інформаційна, діагностична, методична, проспектована.
25. Принципи і методи професіографічного вивчення професій.
26. Психологічні класифікації професій.
27. Класифікація професій за Є.А.Климовим: типи, класи, групи професій.
28. Класифікація професійно орієнтованих типів особистості Дж.Голланда.
29. Застосування схем аналізу професій в профорієнтації.
30. Поняття профпридатності.
31. Здібності та професійно-важливі якості.
32. Основні характеристики профвідбору.
33. Процедура й методи профвідбору.
34. Типи самовизначення, їх основні відмінності.
35. Сутність і фактори професійного самовизначення.
36. Професійне самовизначення на різних стадіях становлення особистості.
37. Особливості професійного самовизначення у шкільному віці.
38. Зовнішні і внутрішні фактори професійного самовизначення оптантів.
39. Роль сім'ї у професійному самовизначенні підлітків.
40. Вплив засобів масової інформації та стереотипів масової свідомості на професійне самовизначення старшокласників.
41. Формула вибору професії.
42. Особистий професійний план.
43. Характеристики методів активізації професійного самовизначення.
44. Корекційно-розвивальні методи в профорієнтації.
45. Тренінги професійного самовизначення.
46. Психологічна підтримка в профорієнтаційній роботі.

47. Поняття, мета та функції психологічного супроводу професійного самовизначення особистості.
48. Напрямки й технології професійно-психологічного супроводу.
49. Психологічний супровід на стадії оптації.
50. Психологічний супровід професійної освіти.
51. Психологічний супровід на стадії професійної адаптації.
52. Психологічний супровід на стадії професіоналізації.
53. Психологічний супровід на стадії майстерності.
54. Психологічний супровід на етапі припинення професійної діяльності.
55. Профорієнтація людей, які бажають змінити професію.
56. Профорієнтаційна робота з безробітними в сучасних умовах ринку праці.
57. Психологічні аспекти соціально-трудової реабілітації хворих та інвалідів.
58. Психологічний супровід професійного самовизначення військовослужбовців, які звільнилися зі служби.
59. Особливості професійної орієнтації ув'язнених.
60. Основні види профконсультування.
61. Цілі й завдання профконсультування.
62. Принципи роботи психолога-профконсультанта.
63. Категорії клієнтів та типологія профконсультаційних ситуацій.
64. Форми і методи проведення профконсультацій.
65. Професіограма діяльності профконсультанта.
66. Психограма (психологічні характеристики професіональної діяльності, професійно важливі якості) профконсультанта.
67. Професійні кризи та деформації психолога-профконсультанта.
68. Зміст та функції роботи психолога з профконсультування в закладах освіти.
69. Роль профконсультанта в центрах зайнятості, приватних агентствах з підбору персоналу.
70. Планування, організація та принципи профорієнтаційної роботи в школі.
71. Напрямки профорієнтаційної роботи з молодшими школярами
72. Напрямки профорієнтаційної роботи з учнями середнього шкільного віку.
73. Напрямки профорієнтаційної роботи зі старшокласниками.
74. Специфіка роботи психолога при груповому профконсультуванні.
75. Планування та розробка групової профконсультації для старшокласників.
76. Методи групового профконсультування оптантів.
77. Особливості індивідуальної профконсультації.
78. Етапи профконсультаційної взаємодії.
79. Запит клієнта, профконсультаційна гіпотеза психолога, мета та завдання індивідуальної профконсультації.

80. Розробка рекомендацій з рішення проблеми клієнта.
81. Консультативна бесіда за результатами психологічної діагностики оптантів

III. Практичне завдання (оцінюються від 0 до 50 балів).

- I. Запропонуйте тему для групової консультації (інформаційної, інформаційно-діагностичної, діагностично-корекційної тощо) зі старшокласниками (учнями середньої школи або початкових класів).
- II. Розробіть структуру просвітницької бесіди (зі старшокласниками, учнями середньої школи або початкових класів) на запропоновану тему.
- III. Розробіть структуру групової консультації (інформаційної, інформаційно-діагностичної, діагностично-корекційної тощо) зі старшокласниками на запропоновану тему.
- IV. Підберіть комплекс діагностичних методик за запитом клієнта старшого шкільного віку.

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Зеер, Э. Ф. Психология профессий : учебное пособие для студентов вузов / Э. Ф. Зеер. – М.: Академический Проект; Екатеринбург: Деловая книга, 2003. – 336 с.
2. Пирог, А. В. Профориентация и профотбор : учебно-методическое пособие для школьных психологов, классных руководителей – слушателей курсов повышения квалификации в системе последипломного образования и студентов специальности «Психология» / А. В. Пирог. – Севастополь : Рибэст, 2008. – 131 с.
3. Професійна орієнтація [Текст] : підручник / Єгорова Є. В. [та ін.] ; [за ред. О. М. Ігнатович]. - Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. - 239, [1] с.
4. Пряхников, Н. С. Профориентация : учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / Е. Ю. Пряхникова, Н. С. Пряхников. – М.: Издательский центр «Академия», 2006. – 496 с.
5. Пряхников, Н. С. Психология труда и человеческого достоинства / Е. Ю. Пряхникова, Н. С. Пряхников. – М.: Издательский центр «Академия», 2001. – 480 с.
6. Соломин, И. Л. Современные методы психологической экспресс-диагностики и профессионального консультирования / И. Л. Соломин. – СПб.: Речь, 2006. – 212 с.
7. Янцур, М. С. Професійна орієнтація і методика профорієнтаційної роботи [Текст] : курс лекцій : навч. посіб. / М. С. Янцур ; М-во освіти і науки, молоді та спорту України. – К. : Слово, 2012. – 463 с.

Додаткова

1. Афанасьева, Н. В. Профориентационный тренинг для старшеклассников «Твой выбор» / Н. В. Афанасьева, Н. В. Малухина, М. Г. Пашнина. – СПб.: Речь, 2007. – 366 с.

2. Бордакова, О. Професійна орієнтація в Польщі: становлення і розвиток [Текст] / Олена Бордакова // Проф.-техн. освіта : наук.-метод. журн. - 2014. - N 4. - С. 50-55.
3. Диагностика профессионального самоопределения: учеб.-метод. пособие / сост. Я. С. Сунцова. – Ижевск: Издательство «Удмуртский университет», 2009. – 112 с.
4. Іванова, І.О. Концептуальні аспекти теорії і практики надання психологічної допомоги // Актуальні проблеми профорієнтації та професійного навчання безробітних в сучасних умовах ринку праці: Наук.-практ. конф. — К.: ДЦЗ, 2000. — 100 с.
5. Кисіль, С. Професійна орієнтація: сутність, зміст, принципи вікової диференціації [Текст] / Світлана Кисіль // Рідна шк. : наук.-пед. журн. - 2015. - N 7/8. - С. 37-40.
6. Любар, О. О. Школа і вибір професії [Текст] / О. О. Любар // Управління шк. : [практ. методики та технології упр.] . - Харків : Основа, 2016. - N 10/12. - С. 18-36.
7. Климов, Е. А. Психология профессионального самоопределения. - М.: Издательский центр «Академия», 2005. – 304 с.
8. Миколаєнко, А. Професійна орієнтація та професійне самовизначення учнів загальноосвітніх навчальних закладів [Текст] / Андрій Миколаєнко, Віктор Герасимчук // Рідна шк. : наук.-пед. журн. - 2012. - N 11. - С. 66-70.
9. Мельник, О. В. Почуття самодостатності як чинник професійного успіху особистості на ринку праці [Текст] / О. В. Мельник // Педагогіка і психологія. Вісн. НАПН України : наук.-теорет. та інформ. вісн. Нац. акад. пед. наук України. - 2014. - N 2. - С. 76-83.
10. Пирог, А. В. Основные проблемы совершенствования профориентационной работы школьных психологов в системе последиplomного образования / А. В. Пирог // Вісник післядипломної освіти : зб. наук. праць. – Вип. 7. / Ред. кол. : В.В. Олійник (гол. ред.) та ін. – К. : Геопринт, 2008. – С. 209-216.
11. Практикум по психологии профессиональной деятельности и менеджмента / Под ред. Г. С. Никифорова и др. - СПб.: Изд-во С.-Петербургского университета, 2001. – 240 с.
12. Профконсультационная работа со старшеклассниками [Текст] / М-во просвещения УССР, Науч.-исслед. ин-тут психологии УССР ; под ред. Б. А. Федоришина. - Киев : Рад. шк., 1980. - 158 с.
13. Профориентационная работа с учащимися средней школы. Методические рекомендации. – Житомир, 1982. – 75 с.
14. Пряхников, Н. С. Профессиональное и личностное самоопределение. — М., 1996.
15. Пряхников, Н. С. Методы активации профессионального и личностного самоопределения. — М.-Воронеж, 1997.

16. Психодіагностичне забезпечення профорієнтації в системі педагогічної освіти : [посібник] / Є. В. Єгорова та ін. ; за ред. О. М. Ігнатювич. – Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. – 228 с.
17. Психология работы с персоналом в трудах отечественных специалистов / Сост. и общая редакция Л. В. Винокурова. - СПб.: Питер, 2001. – 512 с.
18. Психология труда / Под ред. А. В. Карпова. – М.: Изд-во ВЛАДОС-ПРЕСС, 2005. – 350 с.
19. Романова, Е. С. 99 популярных профессий. Психологический анализ и профессиограммы. - СПб.: Питер, 2008. – 464 с.
20. Самоукина, Н. В. Игры в школе и дома: Психотехнические упражнения и коррекционные программы. – М.: Новая школа, 1995. – 144 с.
21. Синявський, В. В. Професіограми і психограми професій педагогічного спрямування [Текст] : метод. посіб. / В. В. Синявський ; Нац. акад. пед. наук України, Ін-т пед. освіти і освіти дорослих. - Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. - 83 с.
22. Скульська В. Є., Маршавін Ю. М., Міропольська М. А., Коляденко Н. В., Алексєєва А. В. Професійна орієнтація та професійне навчання безробітних: організаційно-правові та психолого-педагогічні аспекти / Інститут підготовки кадрів Державної служби зайнятості України / В. Є. Скульська (заг.ред.). — К. : ІПК ДСЗУ, 2007. — 346с.
23. Соціально-психологічні чинники престижності професій: підготовка молоді до активного самоздійснення на сучасному ринку праці [Текст] : навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. / Нац. акад. пед. наук України, Ін-т соц. та політичної психології ; [за наук. ред.: М. І. Найдьонова, Л. В. Григоровської]. - Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2013. - 270, [1] с.
24. Тренинг для старшокласників "Я в мире профессий" // Школьный психолог. – 2003. – №48.
25. Фалунина, Е. В. Основы профориентологии: Сборник психодиагностических методик / Е.В. Фалунина, Московский психолого-социальный институт, 2004. – 200 с.
26. Фокина, Н. Мир профессий [Текст] : воспитат. час : 8 кл. / Наталья Фокина // Школа : інформ.-метод. журн. – 2014. – N 6. – С. 56-61.
27. Шмидт, В. Р. Профориєнтація в умовах несвободи / В. Р. Шмидт. – М.: Региональный общественный фонд "Информатика для демократии", 2006. – 127 с.
28. Янцур, М. С. Практикум з професійної орієнтації і методики профорієнтаційної роботи [Текст] : навч. посіб. / М. С. Янцур ; М-во освіти і науки, молоді та спорту України. – К. : Слово, 2012. – 215 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

Структура звіту за результатами розробки профорієнтаційного заняття

Складові звіту	Змістове наповнення								
I. Титульна сторінка	<p>Назва й тема роботи, інформація про авторів та наукових керівників, установу, де виконувалася робота, місто та рік подання до розгляду</p> <p>Житомирський державний університет ім. Івана Франка Соціально-психологічний факультет Кафедра теоретичної психології та психології розвитку</p> <p>Профорієнтаційне заняття для учнів 10-11 класів на тему «Назва»</p> <p>Виконали: студенти 43 групи ПІБ</p> <p>Керівник: ПІБ</p> <p>Житомир-2016</p>								
II. Програма заняття	<p>Мета заняття: Завдання: 1. 2. ... Час: 45 хв. Методичне забезпечення: Структура заняття:</p> <table border="1"><thead><tr><th>№</th><th>Назва вправи</th><th>Час (хв.)</th><th>Матеріали</th></tr></thead><tbody><tr><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td></tr></tbody></table>	№	Назва вправи	Час (хв.)	Матеріали				
№	Назва вправи	Час (хв.)	Матеріали						
III. Зміст заняття	Подрібно розписуються усі вправи з зазначенням інструкцій, інформаційних повідомлень, питань та можливих напрямків обговорення тощо								
IV. Список джерел	Список використаних джерел в алфавітному порядку відповідно до основних бібліографічних вимог								
V. Додатки	Зразки роздаткових матеріалів, бланків відповідей та опитувальників, рекламні буклети тощо								

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

ПИРОГ Ганна Володимирівна
КИРИЛЬЧУК Інна Василівна

Методичні рекомендації
до навчальної дисципліни «Психологія професійної орієнтації»
для студентів денної і заочної форм навчання
спеціальностей 6.030101 «Психологія» та
6.030103 «Практична психологія»

Методичні рекомендації

Надруковано з оригінал-макета автора

Підписано до друку __.12.2016 р. Формат 60x90/16. Папір офсетний
Гарнітура Times New Roman. Друк різнографічний.
Ум. друк. арк. 1,9. Обл. вид. арк. ____. Наклад ____. Зам. ____.

Видавництво Житомирського державного університету імені Івана Франка
м. Житомир, вул. Велика Бердичівська, 40
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
серія ЖТ №10 від 07.12.04 р.
електронна пошта (e-mail): zu@zu.edu.ua